

LICHEN PLANUS

Wat is het?

Lichen planus, ook wel lichen ruber planus genoemd, is een ontstekingsreactie van de huid en de slijmvliezen. Zowel mannen als vrouwen kunnen deze ziekte krijgen, meestal omstreeks middelbare leeftijd. Lichen planus is niet besmettelijk en niet erfelijk.

Hoe ontstaat het?

Er zijn veel mogelijke verklaringen voor het ontstaan van lichen planus, maar de oorzaken zijn grotendeels onbekend. De meeste gegevens wijzen erop dat lichen planus een soort auto-immuunziekte is. Dit houdt in dat de ontstekingscellen, die anders bijvoorbeeld bacteriën en virussen bestrijden, nu bepaalde delen van de huid en de slijmvliezen aantasten.

Ook zijn er gevallen bekend waarbij lichen planus is ontstaan in aansluiting op het gebruik van medicijnen tegen hoge bloeddruk, hartaandoeningen en gewrichtsklachten.

Wat zijn de verschijnselen?

Lichen planus wordt gekenmerkt door paars-rode bultjes die aan de bovenkant afgeplat zijn. Ze kunnen over het gehele lichaam voorkomen, zoals op de onderrug, de nek en de geslachtsdelen, maar vooral op de binnenkant van de polsen en de enkels. Op de scheenbenen en enkels ziet men soms dikke plekken.

In ongeveer 20% van de gevallen geven de afwijkingen vrijwel geen klachten en zijn ze bovendien gering van omvang. In de andere 80% is jeuk de meest voorkomende klacht. De jeuk kan zeer hevig zijn.

Een variant van lichen planus komt met name voor op de slijmvliezen, zoals de mond en geslachtsdelen. Vaak bestaan er plekkjes aan de binnenkant van de wangen, op het tandvlees of de tong, zonder dat men zich dat bewust is. Het is niet ongewoon dat deze plekkjes, die uit fijne witte lijntjes en stipjes bestaan, voor het eerst worden opgemerkt bij toeval tijdens een tandartscontrole of door de huidarts. Lichen planus op de slijmvliezen kan echter ook zeer pijnlijk zijn, vooral wanneer er hierdoor wondjes en zweertjes ontstaan.

Bij ongeveer 10% van de patiënten met lichen planus zijn ook de nagels aangetast. De veranderingen bestaan uit in de lengterichting verlopende ribbeltjes, gleufjes en spleten. In ernstige gevallen kan de nagel er zelfs afvallen en niet meer terugkomen.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

De meeste vormen van lichen planus zijn voor een dermatoloog gemakkelijk te herkennen. Soms kan een weefselonderzoek (huidbiopsie) noodzakelijk zijn om deze diagnose te bevestigen.

Wat is de beste behandeling?

Afwijkingen aan de huid

Een weinig uitgebreide vorm van lichen planus zonder klachten van jeuk of cosmetische bezwaren behoeft meestal geen behandeling. Wanneer men vermoedt, dat lichen planus een reactie is op een medicijn, is het zinvol het medicijn in overleg met uw huisarts of specialist tijdelijk te staken. Het is mogelijk dat de uitslag dan binnen enkele weken verdwijnt.

Er is geen definitieve therapie bekend voor lichen planus van de huid, maar de behandeling van de bijkomende klachten is vaak wel effectief omdat de jeuk kan worden verlicht en de uitslag kan worden bestreden. Corticosteroïdhoudende crèmes of zalven zijn de meest gebruikte geneesmiddelen. Zij remmen de ontsteking en onderdrukken de jeuk.

In ernstige gevallen van lichen planus worden sterkere middelen gegeven, zoals prednisontabletten of capsules met een vitamine A-achtig medicament. Ook een behandeling met ultra violet licht, in

combinatie met tabletten die de huid gevoeliger maken voor licht (PUVA), kan soms een goed resultaat opleveren. Deze therapie wordt in het ziekenhuis toegepast en is alleen in uitzonderlijke gevallen nodig.

Afwijkingen van de slijmvliezen

Behandeling van lichen planus van de slijmvliezen van de mond of geslachtsdelen is dikwijls zeer moeilijk maar, als de ziekte geen klachten geeft, is behandeling meestal ook niet noodzakelijk.

Bij klachten van onder andere pijn, een branderig gevoel, blaren, wondjes en zweren, worden net als bij de huidafwijkingen, in eerste instantie corticosteroidhoudende preparaten gebruikt. Helaas is dit vaak niet afdoende; een experimentele behandeling is tacrolimuszalf.

Bij een aangetoonde allergie voor kwik in amalgaam, waarbij de lichen planus grenst aan de vullingen, kan vervanging van de vulling door composiet het probleem oplossen.

Wat kan men zelf nog doen?

- Wie lichen planus heeft, doet er verstandig aan voorzichtig te zijn met de huid en die zo min mogelijk te beschadigen. In de beschadigde huid kan namelijk weer een nieuwe lichen planus plek ontstaan.
- Bij een uitgebreide en langdurige lichen planus aan de onderkant van de tong of op de mondbodem, bestaat er een licht verhoogd risico dat ter plekke in het slijmvlies van de mondbodem kanker ontstaat.
- Omdat dit risico ook wordt verhoogd door roken en alcoholgebruik, wordt geadviseerd dit te vermijden
- Sterk gekruid eten, citrusvruchten, tomaten, cafeïne-houdende dranken zoals koffie en cola, knapperig voedsel zoals toast en chips, kunnen lichen planus in de mond verergeren. Als u het gevoel heeft dat dat zo is, kunt u deze producten beter vermijden.
- Lichen planus kan, indien het gepaard gaat met slechte verzorging van de mond, ook het tandvlees en het gebit aantasten. Daarom is het aan te raden om bij lichen planus van de mond regelmatig naar de tandarts of mondhygiëniste te gaan voor controle en schoonmaken van het gebit.

Wat zijn de vooruitzichten?

Lichen planus is gewoonlijk een stabiele aandoening. De ernst ervan en de verspreiding van de aandoening over het lichaam laten na de eerste twee maanden zelden nog veranderingen zien. De meeste gevallen van lichen planus genezen echter binnen een periode van twee jaar spontaan.

Zowel tijdens de behandeling als bij spontane genezing blijven er vaak donkerbruine verkleuringen zichtbaar op de huid. Evenals de bultjes kunnen deze vlekken na verloop van tijd vanzelf verdwijnen.

Ongeveer een op de vijf mensen (20%) krijgt lichen planus voor een tweede keer.

Contactinformatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de afdeling Dermatologie:

Locatie Jan van Goyenkade
Jan van Goyenkade 1
1075 HN Amsterdam
020 – 305 58 45

We zijn bereikbaar op werkdagen tussen 08.30 en 16.30 uur.

Bron: www.huidziekten.nl (dr. J.R. Mekkes, dermatoloog AMC, Amsterdam)